

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 38. broj

19. rujna 2024.

cijena 300 Ft

Hrvatski jezični kamp „Jedinka”

Foto: KRŠUL

10. i 11. stranica

Nova školska godina u Santovu

3. stranica

Podravski piknik

12. stranica

Filmski kamp u Ivanovcu

14. stranica

Kamen po kamen palača... ili škola

Zadovoljstvo je čuti kad u našoj zajednici uspiju projekti za koje znamo da su vrlo vrijedni jer doprinose razvoju čovječanstva i zajednice. Za mene su najvredniji projekti koji su namijenjeni djeci i mladeži te oni koji obuhvaćaju njihov odgoj i obrazovanje. Jer što je ono u što je najvrednije ulagati ako ne u mladog čovjeka i u njegov napredak, u njegovo obrazovanje? Nitko ne može osporiti da su mladi naša budućnost, oni će prenijeti vrijednosti nadalje na nove i nove naraštaje. Čovjeka uvijek pokreću želje, zamisli i ideje te vjerujem da mu je to najveća vrlina. Zbog toga nastaju brojni projekti vrijedni za dobrobit mnogih ljudi.

Vjerujem da je takav projekt bio i pokretanje hrvatskog obrazovanja u Sambotelu, koji je započet kao zbir nekoliko kamenčića koje je u stvarnosti bilo pokretanje dječjeg vrtića. Mnogo ljudi pomoglo je u postizanju cilja sa svojim znanjem, dobrom namjerom i vjerom, ali bilo je i onih koji su bili skeptični i nisu vjerovali da će od sićušnih kamena jednog dana nastati palača. I eto, od dječjeg vrtića, koji je u početku djelovao kao podružnica druge ustanove, izrastao je zaseban obrazovni centar u kojem djeluje predškolski i osnovnoškolski odgoj, a započet će i srednjoškolsko obrazovanje. Ta ustanova danas okuplja gotovo sto učenika koji u dvojezičnoj nastavi uče hrvatski jezik. To će zasigurno doprinijeti njegovanju hrvatskog jezika i kulture.

U današnjem ubrzanom tempu svi bismo odmah željeli palaču, nekako smo zaboravili da do vrha treba dosta znoja. Pravog uspjeha nema bez ustrajnosti, marljivosti, bez kamenčića. Za to treba raditi svaki dan, možda je upravo to najvažnije. Nije bitno ako to nekad nije najjačeg intenziteta, najvažnije je da se onim što želimo postići bavimo svaki dan. To je najvažnije pravilo, napraviti nešto što je povezano s ciljem, da cilj postane dio posla, uvuče se u misli... Samo je tako sigurno da će se taj cilj ostvariti. Ne smije se zaboraviti ni to da nijedan postupak koji je povezan s onim što se želi postići nije suvišan. Potrebno je mnogo kamena da se izgradi palača, a raduje me da je to uspjelo u Sambotelu. Nadam se da će u našoj zajednici biti još takvih vrijednih projekata, makar čekali dugo dok od kamena postane palača.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Međunarodna organizacija za migracije procijenila je da je od 2014. do danas više od 30 000 migranata nestalo pri prelasku Sredozemlja.“

Papa Franjo koncem kolovoza snažno je osudio postupanje prema migrantima koji prelaze Sredozemno more kako bi ušli u Europu. Rekao je da je odbijanje pomoći migrantskim plovilima „veliki grijeh“ te naglasio kako postoje oni koji sustavno i svim sredstvima rade na tome da se migranti ne prihvate. A kad se to radi svjesno i s odgovornošću, onda je to veliki grijeh. Papa Franjo pozvao je na širenje pristupnih ruta za migrante i na globalno upravljanje migracijom utemeljeno na pravdi, bratstvu i solidarnosti istaknuvši da se problem neće riješiti militarizacijom granica.

Migranti koji dolaze u Europu s Bliskog istoka i iz Azije te preko Sredozemnog mora izazivaju žustre rasprave koje proizlaze iz podijeljenih mišljenja među predstavnicima zemalja članica Europske unije.

Međunarodna organizacija za migracije procijenila je da je od 2014. do danas više od 30 000 migranata nestalo pri prelasku Sredozemlja. Strašno velika brojka dok mi sjednimo u svojim udobnim foteljama i gledamo informativne emisije koje rijetko izvještavaju o tragedijama onih koji su krenuli na put k boljoj budućnosti. Među migrantima su odrasli, maloljetne osobe, djeca, pa i novorođenčad.

Jedna je od tranzitnih ruta i preko Balkana, preko Srbije i Bosne i Hercegovine. Kao u filmovima, krijumčari ljudi brinu se za rute. Policijske agencije u Bosni i Hercegovini registrirale su više od 140 000 ilegalnih migranata koji su kroz tu zemlju prošli na putu ka zapadnoj Europi od 2018. godine. Među ilegalnim migrantima najviše je bilo državljana Afganistana, Pakistana, Iraka, Sirije i Bangladeša. Ilegalni se migranti u BiH, prema podacima Međunarodne organizacije za migracije, zadržavaju najduže mjesec dana i jedini im je cilj pokušati prijeći granicu s Hrvatskom i nastaviti put ka Zapadu. Njih više od 70 posto najmanje je jedanput neuspješ-

no pokušalo prijeći granicu. Borba je to za prelazak preko „zida“.

Početkom kolovoza najmanje deset migranata poginulo je nakon što se brod u kojem su bili prevrnuo na putu preko kanala La Manche iz Francuske u Veliku Britaniju. Spašeno je više od 50 migranata. U tjedan dana, kako donose agencijske vijesti, prema podacima britanske vlade više od 2000 ljudi stiglo je u Veliku Britaniju malim brodovima, a borba protiv ilegalne imigracije prioritet je i britanske i francuske vlade.

Pokušavaju se zatvoriti rute krijumčarenja migranata i stvar držati pod kontrolom. Početkom rujna češka policija otkrila je 30-ak migranata u stražnjem dijelu kamiona u blizini Praga. Pretpostavlja se da su migranti samo prolazili kroz Češku prema zapadnoj Europi.

Svjetski dan migranata i izbjeglica obilježava se 29. rujna, a papa Franjo u tom je povodu s porukom „Bog hodi s svojim narodom“ potaknuo vjernike na molitvu za one koji, bježeći od zlostavljanja i ugnjetavanja, napuštaju svoju zemlju u potrazi za uvjetima dostojnim čovjeka. „Osobe su to koje doživljavaju iskustvo Boga kao suputnika; koliko Biblija, Evanđelja i kronicā prati putovanja preko pustinjā, rijekā, morā“. Papa ističe: „Susret s migrantima susret je s Kristom.“ Papa Franjo podsjeća i kako se migranti koji napuštaju svoju zemlju povjeravaju Bogu kao suputniku, vodiču i sidru spasenja.

Poziva na ujedinjenje vjernika u molitvi za sve koji su morali napustiti svoju zemlju u potrazi za životnim uvjetima dostojnim čovjeka. On piše kako se općenito u migrantima našega vremena, kao i u onima svakoga doba, odražava živa slika naroda Božjega na putu u vječnu domovinu. Njihova putovanja puna nade podsjećaju nas da je „naša domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista“ (Fil 3, 20).

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Oglasilo se prvo školsko zvono

Započela nova školska godina i u santovačkoj školi

Nakon što je u nedjelju 1. rujna održano svečano otvorenje školske godine 2024./2025. i prvi razredni roditeljski sastanak u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu, u ponedjeljak 2. rujna oglasilo se i prvo školsko zvono. Time je započeo prvi dan nastave.

Santovačka škola jedna je od najstarijih hrvatskih škola utemeljenih 1946. godine koja se očuvala do danas te je prva od svih narodnosnih škola u Mađarskoj koju je 2000. godine na održavanje preuzela Hrvatska državna samouprava. Time je postala ne samo primjer već je i utrla put drugima.

Kako nam je uz ostalo kazala ravnateljica Marija Žužić Kovács, novu školsku godinu u Santovu započelo je 11 prvša, 46 vrtičara u tri vrtičke skupine, a u školu je od 1. do 8. razreda upisan ukupno 101 učenik. Od toga je 13 osmaša pred kojima je novi izazov, a to je nastavak školovanja i prijava u srednje škole.

Prema ravnateljčinim riječima više je kadrovskih promjena. Jedna je kolegica otišla u mirovinu i stoga će njezin posao

Prvaši s učiteljicom Marijom Kovačev Milánkovics

Drugi razred na satu Vjeronauka

kao gostujuća nastavnica preuzeti bivša nastavnica u školi Nada Šišković. Nakon što je vrtić napustila jedna odgojiteljica, njezino mjesto preuzela je Kristina Čilić Valkai. Pred njima je puno novih zadataka, primjerice to da se novom uredbom od 1. rujna uvelo vrednovanje nastavnika. Programi za ovu školsku godinu još se usuglašavaju, ali je već sigurno da će 12. rujna imati tradicionalnu učeničku misu u povodu otvorenja nove školske godine, 27. rujna temat-

ski sportski dan, 28. rujna i rotary trčanje. Najvažniji su ciljevi i zadatci i dalje isti kao i prošle godine uz puno novih zadataka koje su određene novim uredbama nadležnog ministra, primjerice o zabranama nekih sredstava koja se ne smiju donositi u školu.

U novoj školskoj godini uveden je krug tambure i zbornog pjevanja. Nova uredska djelatnica Szandra Borbély započela će s radom na školskom ekonomatu. Ima i manjih poteškoća jer zbog autorskih

prava nisu mogli na vrijeme naručiti neke od hrvatskih udžbenika. Primjerice, udžbenik zemljopisa uopće nisu mogli naručiti jer su još u tijeku pregovori s autorima. Do polovice rujna trebaju predati dodatne narudžbe. Koriste se onime što imaju, ali i kolege imaju gotove materijale kojima će se služiti dok ne stignu udžbenici. Osim toga imaju potrebne materijale i za pametne ploče.

Prvaši prvoga dana u školi

Prvoga dana nastave zavirili smo kod prvša, koje poučava Marija Kovačev Milánkovics, i na prvi sat Vjeronauka s vjeroučiteljicom Katalin Molnar Tomašev. O tomu svjedoče slike uz ovaj napis.

S. B.

Tukuljska OŠ „Sándor Weöres” bez nastave hrvatskoga jezika

Osnovna škola „Sándor Weöres” u Tukulji ima dugu tradiciju poučavanja hrvatskog jezika te je kao takva, s dva tukuljska vrtića u kojima se vrši odgoj i na hrvatskom jeziku, bila do danas stup očuvanja hrvatskog jezika, tradicije i kulture rackih Hrvata u Tukulji. Tukuljci školu imaju od 18. stoljeća. Čudno je kako, iako postoji odgoj u vrtićima, nema većeg interesa za upis hrvatskog jezika i književnosti, koji se do ove godine odvijalo u predmetnoj nastavi (pet sati tjedno uz jedan sat predmeta Narodopis).

OŠ „Sándor Weöres”

Škola je na svojim mrežnim stranicama ovog srpnja objavila vijest: „Naše maturantice Boglárka Benkovic i Lara Pribér vratile su se pune doživljaja 6. srpnja iz kampa hrvatskog jezika na otoku Pagu u Vlačićima u organizaciji HDS-a. Razišle su se s prijateljima koje su ondje stekle u nadi da će se uskoro ponovno sresti. Ta se želja može ispuniti jer će sljedeće godine imati priliku ponovno se susresti u narodnosnom kampu uz potporu lokalne hrvatske samouprave. Hvala učenicima i njihovim učiteljima, Dragici Mándity, Edmondu Bendeu i Magdolni Kühnné Sibalin, koja je kratko poučavala i koja ih je pratila u kamp.”

Iako je na mrežnim stranicama škole u rubrici „O školi” i dalje navedena nastava hrvatskog jezika te je škola početkom srpnja ove godine objavila članak o ovo-

ljetnom kampu hrvatskog jezika na Pagu kao i o mogućnosti odlaska učenika u isti kamp sljedeće godine, nastave hrvatskog jezika u tukuljskoj OŠ „Sándor Weöres” od ove školske godine, 2024./2025., nema.

Nastavnik hrvatskog jezika, narodopisa i etike Edmond Bende nakon 17 godina rada dao je otkaz, što je i napisao u javnom pismu objavljenom na njegovu Facebook profilu 5. srpnja 2024. Između ostaloga piše: „Dragi Tukuljčani! Nakon 17 godina rada i nastave hrvatskog jezika u Tukulji, radi nedostatka pomoći sa više strana, od 1. prosinca 2023. godine, dao sam otkaz u školi. Nova Hrvatska samouprava ima zadatak: Ponovo pokrenuti nastavu hrvatskog jezika u tukuljskoj školi, bez mene, jer samo da znate: od rujna 2024. godine, neće biti nastave hrvatskog jezika u Tukulji, nema više učenika. Ja sam

3 grupe ostavio još u studenom 2023. godine, od onda što se zbililo, ne znam.”

On navodi kako se upravo uz njegovo zalaganje ostvario prijedlog za utemeljenje stipendija za tukuljske učenike hrvatskog jezika koji nastavljaju školovanje u Budimpešti, u HOŠIG-u, i novčana nagrada za dobru maturu u HOŠIG-u. Edmond Bende u više je mandata bio i zastupnik Hrvatske samouprave Tukulje, od prosinca 2015., pa tako i u mandatu koji traje od 2019. do 2024. U međuvremenu se odrekao mandata (u svibnju 2024.), tj. nije se kandidirao na izborima 9. lipnja. Toga je dana u hrvatskom biračkom popisu bilo 136 upisanih hrvatskih birača od čega je njih 115 izišlo na izbore i izabralo petoročlano zastupničko tijelo koje će stupiti na dužnost u listopadu.

Velik je problem za nastavnika Edmonda Bendea predstavljalo neriješeno stambeno pitanje, tj. navodi: „Svi nastavnici hrvatskog jezika prije mene koji su bili iz drugih regija, (Bačke ili iz Gradišća), dobili su službeni stan. Jedino ja nisam.” Po njemu raspored školskih sati nije bio najpovoljnije složen, a tu je i mogućnost učenja njemačkog jezika, tako da se polako ukinula nastava hrvatskog jezika od prvog razreda, kako se dugo izvodila, te se nudila tek od trećeg razreda.

Na situaciju u tukuljskoj OŠ „Sándor Weöres” osvrnula se i ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös. Po njezinu sudu glavni su razlozi za nastalu situaciju nedostatak nastavnika u sustavu, a zbog geografskih prilika sve se manje djece upisuje u školu. Tako se naprimjer ove godine u prvi razred u Mohaču upisalo samo troje učenika, a i u Salanti nedostaje nastavnik hrvatskog jezika. Ona nije upoznata s točnim razlozima za otkaz nastavnika

Nova školska godina

Edmonda Bendea iako se sjeća da on već godinama najavljuje otkaz. Zna i da nije potpisao ugovor po kojem je novim zakonom reguliran status nastavnika, što je uvjet za radni odnos, a takav slučaj dogodio se i u Dušnoku, gdje jedan zaposlenik također nije htio potpisati uvjete spomenutog zakona. Ravnateljica Vörös ističe važnost programa usavršavanja nastavnika koji također uključuje mentalnu higijenu te sumnja da je u slučaju nastavnika Bendea riječ o sindromu sagorijevanja (*burn out*).

Ravnateljica tukuljske škole Nikolett Solymosi objašnjava prekid nastave hrvatskog jezika u školi ovako: „Riječ je o jednom podužem procesu u kojem je in-

teres za učenjem hrvatskog jezika u konstantnom padu. Ove godine samo dvoje roditelja zanimalo se za nastavu hrvatskog jezika.“ Na pitanje kad je i zašto Edmond Bende napustio školu ravnateljica Solymosi odgovara: „Nastavnik Bende ne radi za školu od 1. prosinca 2023., nakon njega nastavu do kraja školske godine preuzela je nastavnica Magdolna Kühné Sibalín, koja je inače u mirovini. Već je tad petero učenika odustalo od nastave. Trenutačno se ne nastavlja nastava hrvatskog jezika u školi.“

Zbog novonastale situacije predsjednica Hrvatske samouprave Tukulje Márta Szilágyi-Gólya izražava žaljenje, a kao razlog navodi kako, po njezinim saznanjima,

Bende nije prihvatio odredbe novog zakona i školsku satnicu po kojoj bi i poslijepodne trebao biti u školi, odredbu kako školski okrug ima pravo nastavnike slati na ispomoć u druge škole te kako bi nastavnik trebao završiti još neki smjer. Predsjednica Gólya smatra da je sadašnje pomanjkanje interesa za učenjem hrvatskog jezika povezano sa satnicom jer oni koji uče hrvatski jezik imaju svaki dan šest ili sedam sati, ali je manjak interesa povezan i s odlaskom nastavnika Bendea, kojem su učenici bili privrženi.

Dodaje kako će Hrvatska samouprava Tukulje u nastupajućem razdoblju učiniti sve što je njezinoj moći kako bi se od sljedeće školske godine ponovno pokrenula nastava Hrvatskoga jezika i književnosti te Narodopisa. Novoizabrani gradonačelnik József Zoltán Tóth i ravnateljica škole spremni su pomoći i mogućim osiguranjem službenog stana. Nastavnika će biti, samo da bude i djece, reče ona. Kako nam reče Márta Szilágyi-Gólya, ravnateljica osnovne škole želi sačuvati hrvatsku kulturu i jezik u školi, a s hrvatskom samoupravom tražio se i nastavnik. Ipak, bez upisanih učenika trenutačno nema dalje.

Hrvatska samouprava Tukulje u dolazećem razdoblju učinit će sve da sačuva hrvatsku nastavu i da poslije malog „odmora“ ponovno bude nastave na hrvatskom jeziku u tukuljskoj osnovnoj školi, zaključila je Márta Szilágyi-Gólya.

Kršul • Foto: Facebook

DAN GRADA MIŠLJENA

Dana 7. rujna obilježen je Dan grada Mišljena. Kozármisleny nosi to ime od prije devedeset i nešto godina, točnije od 1928. godine, kad je spajanjem sela Mislyena i Kiskozára nastalo naselje Kozármisleny. Kozármisleny je 2007. godine dobio status grada. Taj gradić nadomak Pečuha sa 7000 stanovnika uz cestu broj 57 koja spaja Mohač i Pečuh dom je mnogima, pa tako i Hrvatima. U gradu djeluje Hrvatska samouprava Mišljena koja potiče veze koje grad njeguje s prijateljskim gradom Pagom. Grad je okružen naseljima u kojima žive i Hrvati, sjeveroistočno je Veliki Kozar, istočno Šarloš, južno Semelj, jugozapadno Udvar. Nijemci ga zovu Mischlen, a Hrvati Mišljen.

I ovogodišnja serija programa za Dan grada bila je raznolika i prilagođena svim uzrastima s obiteljskim sadržajima kod mjesnog ribičkog jezera. Dvorište narodnosti, gastronomski susreti, radionice, folklorni programi, berbeni festival, izložbe, ulični bal, koncerti, natjecanje u kuhanju perkelta od pijevca, vatromet...

Svečana sjednica gradske skupštine održana je 6. rujna. Uručene su gradske nagrade i priznanja. Toga je dana grad prijatelj posjetila i delegacija grada Paga u kojoj su bili gradonačelnik Ante Fabijanić i gradski vijećnik Domagoj Vičević. Razmijenjena su iskustva, a razgovaralo se i o daljnjem razvoju odnosa dvaju prijateljskih gradova.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Radio Pag

Gradonačelnik Paga Ante Fabijanić, vijećnik Domagoj Vičević i gradonačelnik Mišljena Károly Biró

Martinu Kubatovu dodijeljena „Nagrada za narodnosti Bačko-kiškunske županije“

Na svečanoj skupštini Bačko-kiškunske županije održanoj 31. kolovoza u Szabadszállásu dodijeljena su ovogodišnja županijska priznanja. Među 32 nagrađena bio je i predsjednik Hrvatske samouprave Gare Martin Kubatov, kojemu je dodijeljena „Nagrada za narodnosti Bačko-kiškunske županije“.

Martin Kubatov, rodom bunjevački Hrvat iz Gare, već kao mladić uključio se u društveni i kulturni život mjesne hrvatske zajednice, a svojim zalaganjem istaknuo se u očuvanju i njegovanju materinskog jezika i tradicije. Kao rezultat njegova istraživačkog rada tiskane su tri knjige o garskim Bunjevcima. Zaslužan je i za izdavanja nosača zvuka s narodnim pjesmama i melodijama te crkvenim pjesmama bunjevačkih Hrvata. U više mandata predsjednik je Hrvatske samouprave Gare, a bio je i zastupnik županijske samouprave. Danas je i član Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Predsjednik županijske skupštine László Rideg u svojem je prigodnom govoru uz ostalo istaknuo kako su aktivnosti nagrađenih uvelike pridonijele tomu da Bačko-kiškunska županija ne samo opstane nego i raste. Naglasio je da županijska skupština ima važnu ulogu u razvoju županije koja se redovito navodi kao pozitivan primjer zbog svojih posti-

Nagrađeni Martin Kubatov i predsjednik županijske skupštine László Rideg

gnuća u regionalnom razvoju, učinkovitim korištenju bespovratnih sredstava te regionalnom marketingu i razvoju zajednice. Prije dodjele nagrada potpredsjednik županijske skupštine Norbert Vedelek

pohvalio je rad Lászlóa Ridega, koji je deset godina bio predsjednik, a sad odlazi u mirovinu. Zahvalio mu je na trudu koji je uložio u razvoj Bačko-kiškunske županije.

S. B. • Foto: Facebook – Róbert Zsigó

BRLOBAŠ – U organizaciji Hrvatske samouprave Brlobaša skupina Brlobaščana sudjelovala je na hodočašću u marijansko svetište Marija Bistrica. Nazočili su i svetoj misi, a posjetili su i grad Zagreb te razgledali zagrebačku katedralu i središte grada.

KAPOŠVAR – U organizaciji Hrvatske samouprave Kapošvara i Zemaljskog društva hrvatsko-mađarskog prijateljstva 7. rujna u Kapošvaru je priređena priredba pod nazivom „Dvije kulture kod jednoga stola“. Na tom tradicionalnom godišnjem hrvatsko-mađarskom kulturnom i gastronomskom susretu na poziv Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva sudjelovala je osmočlana ekipa iz Mađara iz Zagreba koja je ove godine predstavila pripremanje kotlovine. Ekipu iz Zagreba činili su članovi Mađarskog kulturnog društva „Ady Endre“ i Vijeća mađarske nacionalne manjine iz Zagreba. Uz pregršt ukusnih jela raspoloženje je podizao i nastup članica i članova kulturnih društava. Kao i svaki put, događanje je završilo uz veselu zabavu Hrvata iz Mađarske i Mađara iz Hrvatske.

HARKANJ – Tradicionalni berbeni festival, mimohod i ulični bal u organizaciji grada Harkanja i ove je godine 7. rujna privukao velik broj zainteresiranih. Među brojnim sudionicima i izvođačima bio je i Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja i salantski KUD „Marica“, doznaje Hrvatski glasnik. Oni su i nastupili na otvorenoj pozornici šetališta Zsigmondy te sudjelovali u mimohodu.

Foto: Zoltán Czene

XXVII. mohački međunarodni folklorni festival

U organizaciji mohačkog „Kossuth Teátruma“ u Mohaču je od 16. do 19. kolovoza održan XXVII. međunarodni folklorni festival, koji je okupio brojne plesne ansamble iz grada Mohača, države i svijeta. Tih su dana trгови i ulice Mohača bili prepuni života i živopisnih narodnih nošnji, mladosti i veselja. Grad Mohač i organizatori festivala i ove godine pokazali su se kao dobri domaćini, baš kao i dva poznata mohačka plesna ansambla – KUD „Mohač“ i KUD „Zora“.

Na otvorenoj pozornici SLAMI prvoga dana festivala svoj su program predstavili Plesni ansambl „Sátorhelyi“, Plesni ansambl Udruge mladih Nijemaca „Gemeinsam“ iz Szatmára, KUD „Izvor“ iz naselja Jegunovce iz Sjeverne Makedonije, dok je večernja zabava bila u znaku makedonske plesačnice. Drugi dan festivala, kao i prvi i treći, obilježio je i Sajam rukotvorina i gastronomije u ulici Vörösmarty. Drugoga dana na otvorenoj pozornici SLAMI nastupili su mohački KUD „Mohač“, Plesna skupina „Fekete Láng“ iz Komlova i KUD „Šumadija“ iz naselja Vlaška iz Srbije, dok je dan završen srpskom plesačnicom u Fesztivál Klubu. Treći dan na otvorenoj pozornici SLAMI nastupili su mohački KUD „Zora“, KUD

Mohački KUD „Zora“

Mohački KUD „Mohač“

KUD „Šumari“ iz Vinkovaca

„Šumari“ iz Vinkovaca (RH) i turski plesni ansambl „Çorum Belediyesi Halk Oyunları Spor Kulübü“ iz grada Çorum. Dan je završen tursko-hrvatskom plesačnicom u Fesztivál Klubu. Uz ansamble iz Turske i Mađarske „Šumari“ su se predstavili dvjema koreografijama slavonskih plesova: „Oj rastiću šušnjati“ i „Žetva“.

Ponedjeljak, četvrti dan festivalskog druženja, obilježili su Sajam rukotvorina i gastronomije na Trgu Deák, večernje okupljanje kod kipa Szentháromság (Svetog Trojstva) te mimohod od kipa do pozornice postavljene na Trgu Deák, gdje je

priređena festivalska Gala. Nakon Gale na Trgu Deák održana je zabava i plesačnica s Tamburaškim sastavom „Misija“.

Ovo četverodnevno festivalsko događanje u Mohač privlači brojne ljubitelje folkloru i narodnog plesa i glazbe. Tako je bilo i ove godine kad su uz domaće gradske plesne ansamble i ansamble iz Mađarske nastupila i plesna društva iz Sjeverne Makedonije, Turske, Srbije i Hrvatske. Sva društva predstavila su se s dužim samostalnim programom, a svi zajedno nastupili su na najsvečanijem dijelu festivala, festivalskoj Gali, s kraćim koreografijama.

Članovi KUD-a „Šumari“ iz Vinkovaca početkom 2024. godine sudjelovali su na Opходу buša u Mohaču. Ovoga puta imali su vremena za razgledavanje znamenitosti grada Mohača. Posjetili su Muzej buša u Mohaču te Muzej „Dorottya Kanizsai“, gdje ih je oduševila interaktivna stalna izložba „Susret naroda kod mohačkog Dunava“. „Šumari“ su se na svečanoj Gali predstavili slavonskim plesom „Žetva“, a na pozornici njihovi su predstavnici izmijenili poklone s domaćinima.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Facebook – Mohácsi Kossuth Teátrum

NOVA VJERSKA KNJIGA U IZDANJU CROATICE

PJEVAJTE GOSPODINU

Liturgijska knjižica „Pjevajte Gospodinu“, novo izdanje Croatice Nonprofit Kft., nastala je pod vodstvom Ladislava Bačmaiija, mohačkog župnika i voditelja Hrvatske referature Pečuške biskupije. Knjižica mekog uveza na 76 stranica obuhvaća pjesme za cijelu crkvenu godinu, od došašća do crkvenih pjesama za pokojnike.

Bez obzira na blagdan ili liturgijsko vrijeme u knjižici se može pronaći sve što je potrebno za aktivno sudjelovanje na svetoj misi. Posebnost je zbirke to što sadržava i pjesme na gradišćansko-hrvatskom te kajkavskom dijalektu, zbirku pjesama i molitava za hrvatske mise. Knjižica je nastala prije svega radi očuvanja i obogaćivanja hrvatske liturgijske tradicije. Zbirka je važna i za očuvanje hrvatskog jezika, na što pozornost u svojem predgovoru skreće Ladislav Bačmai: „Dragi moji Hrvati! Dragi vjernici! Još dok sam bio župnik u Martincima sastavio sam molitvenik pod naslovom Kraljica Mira za podravske Hrvate i u toj sam pjesmarici ustvrdio da dokle god narod može moliti i pjevati na svom materinskom jeziku, ne treba se bojati da će se izgubiti. Od tada je prošlo dvadeset i pet godina i vidimo kako se naš jezik gubi, jer malo njih od naših mladih govori ili u boljem slučaju razumije naš jezik. Kada se hrvatski vjernici okupe na svetoj misi na hrvatskom jeziku povodom nekog blagdana, primijetio sam kako naši vjernici ne poznavaju hrvatske pjesme i ne znaju odgovore misnog reda.“

Za izdanje su osim Ladislava Bačmaiija zaslužni urednica Milica Klaić Taradija, lektorica Lilla Trubić, za grafičko oblikovanje zaslužan je Zsolt Farkas, dizajn, korekturu i nakladu potpisuje Tímea Šakan-Škrilin, a ostvarenje knjižice poduprla je Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj.

Ladislava Bačmaiija odavno zanima ideja da se hrvatskim vjernicima u ruke na hrvatskim misama da jedno ovakvo izdanje u kojem vjernici ne moraju tražiti pjesme, nego se mogu lako pronaći određene crkvene pjesme i obredni odgovori na misi. Sadržaj liturgijske knjige ima na početku odgovore i molitve prvog dijela svete mise, a na kraju su izdanja odgovori i molitve s drugog dijela svete mise. Pjesme obuhvaćaju cijelu crkvenu godinu od došašća do pjesama za pokojnike. Uključene su i mise koje se služe tijekom godine te razni blagdani.

Za kraj Ladislav Bačmai kaže: „Vjerujem da ćemo s ovim izdanjem pomoći onima koji sudjeluju na hrvatskoj misi i da će se mnogi uključiti u zajedničku molitvu i pjesmu. Neka se ne zaboravi izreka svetog Augustina: ‘Tko pjeva, dvostruko moli.’ Preporučam ovu pjesmaricu svim dobronamjernim hrvatskim vjernicima s velikom ljubavlju i poštovanjem.“

Kršul

TRENUTAK ZA PJESMU

POZIV DRAGOM ISUSU

O, Isuse, kako bih volio, kada bi se
udostojao da uđeš u moj stan.
Gdje sasvim obične o zidu stvari vise.
Gdje se u oknima rano ugasi dan.
Pričao bih ti, kako svjetiljku mutnu palim,
da kratki ovaj dan produžim.
Kako živim životom sasvim malim.
I pun jeda, sa braćom svojom služim.
Pričao bih ti o ljudskoj kući.
O oknima koja su pokatkad plava.
O vratima, kroz koja pognut moraš ući.
O bravi, koja se čvrsto zaključava.
Pričao bih ti uz dim obične cigare,
o svakom čovjeku i kako se koji zove.
I kako jedni uvijek nose haljine stare.
I kako drugi uvijek nose haljine nove.
I kako ima sedam brižnih dana.
O Isuse, i svaki je ko što je bilo jučer.
I o tom, kako se, kad zaboli rana,
šešir na čelo duboko, duboko natuče.
Pričao bih ti dugo, sve dok ne začujemo,
kako se rosa niz prozor sliva.
Onda bih ti rekao sasvim nijemo:
Isuse, umoran si, tebi se sniva.
O lezi, zaspaj na postelji ovoj,
koju čovjek svaki dan otkupi.
Tužno ti čelo ovit ću u utjehe povoj.
Spavaj samo, a ja ću na klupi.

Nikola Šop

Hodočašće gradišćanskih Hrvata u Grebašticu kod Šibenika

Kad su prije tri godine tri prijatelja Franjo Pajrić, Rade Bačelić i Mišel Jurić odlučila ostvariti ideju postavljanja zavjetnog križa na brdu Križ ponad Gornje Grebašnice i mjesta Konobe, nisu ni slutili da će se svake prve nedjelje u kolovozu događati susret dobronamjernih pronosioca hrvatske misli, jezika i kulture protkan vjerom i ljubavlju prema zavičaju: ovom jadranskom, ali i onom panonskom u „Ugarskoj“.

Hrvati iz Gradišća (Koljnofa i Šoprona u Mađarskoj) već treću godinu hodočaste strmom stazom okruženom makijom i kamenjarom „Pod križ“. Nakon polusatnog uspona, u kojem se isprepliću zavjetne molitve obogaćene dijalektima dalmatinske čakavštine i gradišćanskog govora, s vidikovca se pruža impresivan pogled na šibenski arhipelag i Kornate.

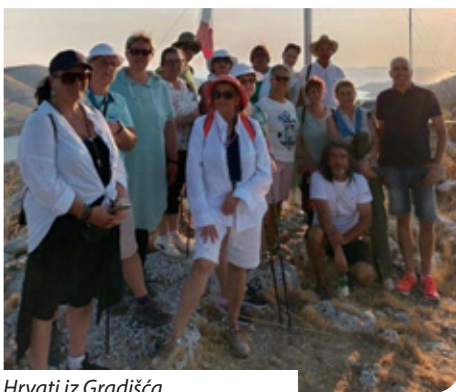
Mjesto Grebaštica prvi put spominje se 1298. godine kao „Grebac“. Tad je ustanovljena i župa na čijem su čelu bili popovi glagoljaši. Crkva sv. Petra na groblju dovršena je 1434. godine. Graditelji su bili Matej Hvalisavić iz plemena Čudimirovića. Inače,

U molitvi

Ispod zavjetnog križa

Hrvati iz Gradišća

Na kraju euharistijskog slavlja Hrvati iz Koljnofa i Šoprona izveli su prigodni napjev: nekoliko pjesama na gradišćanskom kao i izvedbu pjesme „Rajska Djevo, kraljice Hrvata“.

Interesantnom susretu ispunjenom emocijama, vjerom te ponosom nazočio je i Ante Čaleta, voditelj splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika.

Tekst i foto: Ante Čaleta, voditelj splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika

Čudimirovići su bili jedno od 12 plemena potpisnika Pacte convente daleke 1102. godine, čime je omogućeno da Koloman postane hrvatskim kraljem i da se dva kraljevstva (hrvatsko i ugarsko) ujedine.

U predvečerje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja hodočastili smo i mislili na one koji su izvojevali hrvatsku slobodu.

Domovina je bila sjedinjena i nazočnošću Hrvata iz Mađarske, koji hrvatsku misao žive već više od pet stoljeća.

U prigodnoj propovijedi don Grgur Alviž istaknuo je simboliku hrvatskog barjaka koji uz križ okuplja i sjedinjuje Hrvate diljem svijeta.

Bogatstvo...

FOTO: MIKLÓS KOHUT

Sveta misa i blagoslov na početku nove školske godine u petrovoselskoj crkvi

Hrvatski jezični kamp „Jedinka“

U organizaciji Hrvatske samouprave Čepela i Hrvatske samouprave XVI. okruga od 26. do 30. kolovoza četvrti je put održan hrvatski jezični kamp za djecu „Jedinka“. Kamp koji je za svu djecu besplatan uključuje sve što bi djeca mogla poželjeti: ukusne obroke, kreativne programe, izlete na kojima uče i pospešuju znanje hrvatskoga jezika.

Na obali Dunava

Program kampa ovaj je put započeo hrvatskim povijesno-zemljopisnim kvizom nakon kojeg je uslijedio posjet avanturističkom parku Órczy. Drugi dan kampa djeca su posjetila Croaticu, a poslijepodne otišla na vožnju pedalinama u Gradskom parku (Városliget). Treći dan bio je rezerviran za izlet uspinjačom (Libegő) na brdo János u parku Normafa. U četvrtak su posjetili Palotu čuda (Csodák palotája). Posljednji dan kampa polaznici Jedinke otišli su na izlet brodom u Senandriju na terensku nastavu pod nazivom „Putevima hrvatskih Dalmatina“.

U Senandriji

U kampu Jedinka sudjeluje petnaestero djece od 1. do 8. razreda koja se prva prijavu u kamp. Broj polaznika ograničen je na 15 kako bi se voditelji kampa mogli bolje posvetiti svakom djetetu, što je lakše u manjim skupinama. Interes za kamp jako je velik. „Djeca jedva čekaju. Još ne dođe ni kraj kampa, a oni već pitaju kad će biti sljedeći. Ili ćemo morati povećati broj učenika ili organizirati dva kampa godišnje“, kaže predsjednica Hrvatske samouprave XVI. okruga Kinga Kolesza, koja je s predsjednicom Hrvatske samouprave Čepela Andreom Tábori-Simara pokrenula kamp i osmislila program. Tijekom planiranja programa predsjednica Kolesza imala je na umu: „Ajmo osmisliti program na kakvom djeca još nisu bila, da imaju uspomenu da su prvi put bili s nama. Tako smo naprimjer odlučili dovesti djecu u Croaticu da vide gdje se tiska Hrvatski glasnik, knjige, rječnici...“

Polaznici kampa Jedinka 27. kolovoza posjetili su Neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“. Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin pričala je djeci kakvim se radom bave zaposlenici Croatice, kakve se kulturne, zabavne, političke, školske priredbe ondje upriličuju. Predstavila im je i najnovija izdanja Croatice, među njima dvije slikovnice. Učenici, inače svi odreda iz HOŠIG-a, na interaktivan su se način upoznali s internetskim portalom Croatice te pogledali videoprilog o HOŠIG-ovoj predstavi „Mama je kriva za sve“. Nakon razgovora i listanja starijih brojeva Hrvatskoga glasnika djeca

Kako se tiska Hrvatski glasnik?

su se uputila u tiskarski dio Croatice, gdje su nazočili tiskanju najnovijeg broja Hrvatskog glasnika, koji su ujedno svi dobili na poklon. Polaznici kampa zatim su veselo „okupirali“ prostorije Radija Croatice i sami isprobali posao radijskoga voditelja. Izmjenjujući se, postavljali su jedni drugima pitanja pred mikrofonom, zapjevali i na kraju poslušali svoje probne snimke.

Posljednji dan kampa organizatorice Kinga Kolesza i Andrea Tábori-Simara osmislile su kao terensku nastavu u Senandriji na temu „Putevima hrvatskih Dalmati-

na". Tako je 30. kolovoza polaznike kampa, koji su u Senandriju stigli brodom, dočekaio predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković te ih poveo „Putevima hrvatskih Dalmatina“. Prolazeći labirintom mediteranskih uličica, djeca su od svojeg domaćina mogla doznati mnogo o povijesti grada i Hrvata Dalmatina. Naravno, nije izostala ni pauza za sladoled, odlazak na senandrijsku plažu, posjet crkvi, kući opernog pjevača Franje Stazića. Predsjednik Benković s potpredsjednicom samouprave Katalin Szautner pripremio je i ukusan ručak koji je obilovao dalmatinskim okusima – od pršuta, maslina, smokvi, pita od kupusa, juhe od slanutka, tradicionalnih kolača s limunom i neizostavnih smokava. Djeca su pod budnim okom voditeljica kampa puna dojmova pred kraj dana zaplovila natrag prema Trgu Vígado, gdje su ih dočekali roditelji.

Suradnja hrvatskih samouprava XVI. okruga, Čepela i Senandrije ukazuje na važnost zajedništva, ispreplitanja hrvatskih tradicija, prenošenja bogate hrvatske kulture i povijesti na najmlađe naraštaje.

Uspjeh kampa Jedinka nije samo u tome što je pomno osmišljen i pun šarolikih programa nego su važni detalji i koji

„Putevima hrvatskih Dalmatina“

ukazuju na veliku pažnju, posvećenost i naklonost djeci. Tako djeca u besplatnom kampu nemaju samo osnovne obroke nego i u pauzama dobiju hrvatske proizvode poput Cedeвите, čokolade Kraš... Na povratku s broskog izleta dobili su i suvenire, senandrijske magnete, a organizatorice su od fotografija načinjenih na izletu mini-

printerom isprintale male „retro“ crno-bijele fotografije svakog polaznika kampa i poklonile im za uspomenu. Djeca nisu samo otkrila čari tiskarskog i izdavačkog posla u Croatici, organizatorice su za njih kao poklon kupile i najnovije Croatičino izdanje: slikovnicu „Ljenjivac Željko i jež Mato“.

Kršul

HAK-ov seminar s mladima i iz mađarskog Gradišća

Hrvatski akademski klub (HAK) iz Beča i ove je godine priredio jezični seminar pod imenom „Jezik prez granic“ na otoku Pagu. HAK-ovci su drugu godinu zaredom izabrali Vlašiće i Pansion „Zavičaj“ za svoje jednotjedno učenje i druženje. Na seminaru je sudjelovalo 35 mladih Hrvata iz Austrije, Slovačke, Mađarske i Hrvatske, a na programu su svakoga dana bile jezične radionice i za gradišćanskohrvatski i hrvatski standardni jezik.

Na seminaru su sudjelovali mladi Hrvati iz Petrova Sela: David Timár, Róbert Skrapits, Marko i Danica Handler, Laura Papp, Dóra Filipovits, Hanna Geosits, Ivan Vujčić i Luca Barilovits. Sudjelovali su i mladi iz Hrvatskog Židana: Dusán Pikner, Sára Luxl i Dóra Szinger.

Uz jezične radionice radilo se u kazališnoj radionici, radionici kreativnog pisanja, glazbenoj radionici i plesnoj radionici. Imali su vremena i za kupanje te su bili na jednodnevnom izletu u gradu Zadru.

Cilj je projekta „Jezik prez granic“ povezivanje mladih, učvršćivanje suradnje kao i usavršavanje jezičnih kompetencija.

Važno je da se preko ovog Erasmus+ projekta povežu mladi Hrvati iz Austrije, Mađarske, Slovačke i Hrvatske. Sve njih veže hrvatski jezik. Zato i jest cilj da se nude različite radionice i da se radi u mješanim skupinama kako bi se sudionici što bolje upoznali i učvrstili veze.

Branka Pavić Blažetin

Petrovišćani

Podravski hrvatski kulturni piknik

U organizaciji i uz potporu Hrvatske samouprave Šomođske županije i uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“, hrvatskih samouprava i civilnih udruga u Podravini, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge i Tamburaškog sastava „Misija“ 9. kolovoza na Dravi kod Brlobaša, u postaji Nacionalnog parka Dunav – Drava, održan je prvi Podravski hrvatski kulturni piknik.

Nezaboravna vožnja brodom

U svojem pozivu organizatori su naglasili: „Ako se želite opustiti nakon radnog tjedna, dođite u petak u Brlobaš“. Već od ranih jutarnjih sati i dočeka gostiju nudili su se raznovrsni programi. Mnogi su programi ciljani na najmlađe, polaznike vrtića iz Lukovišća te djecu mlađe i starije dobi kao i omladince. Kulturni piknik održavao se pod štandovima, a organizatori su od devet ujutro do sedam sati navečer nudili krstarenje brodom na Dravi.

Brod

Pod štandovima održavali su se programi i kreativne radionice za djecu, izložene su knjige i narodna nošnja. Izložene su knjige s temama iz života podravskih Hrvata i autora podravskih Hrvata te narodna nošnja, naravno, podravskih Hrvata. U etnografskom šatoru predstavljena je narodna nošnja, a u književnom kutku

svatko je mogao uzeti knjigu u ruke, prelistati, zastati i pročitati ono što ga zanima. Izloženi su i glazbeni instrumenti, a podravski i drugi svirci zabavljali su djecu i odrasle i na kopnu i na krstarenju. Uz to nudila su se i jela, a priređena je i hrvatska plesanica.

Izložba nošnji

Dio okupljenih

Fotografija za uspomenu

Kako je za Hrvatski glasnik rekla voditeljica hrvatskog narodnog vrtića u Lukovišću Aliz Iberpaker, uživali su u prelijepom danu. Vozili su se brodom i sudjelovali na kreativnim radionicama. „Potonjski seoski autobus u jutarnjim nas je satima doveo u postaju Nacionalnog parka Dunav – Drava. Kad smo došli, odmah smo se prihvatili ručnog rada u kreativnoj radionici. Izrađivali smo slike tehnikom decou-

Igra

page (oslikavanje salvetama), nizali perle i izrađivali nakit, bojili kamenčiće. Oduševilo nas je krstarenje rijekom Dravom. Poslijepodne se moglo slobodno slikati na razvučenu foliju. U tome su mogli sudjelovati svi zainteresirani. Tijekom dana i djeca i odrasli rado su se i aktivno uključivali u ponuđene aktivnosti. Gostoprinstvo organizatora bilo je očito, nudili su se langoši, lubenica, sladoled. Zahvaljujemo organizatorima na pozivu i mogućnosti sudjelovanja! Bio je to sjajan dan!”

Branka Pavić Blažetin
Foto: Facebook – J. G. Dž.

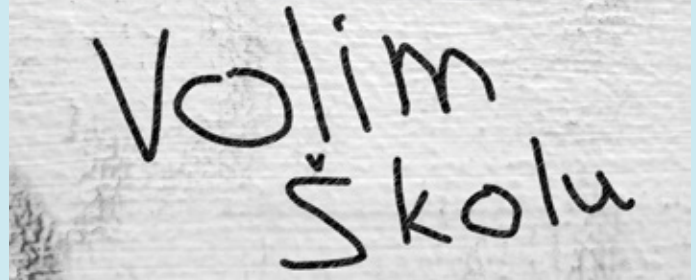
Mala stranica

DOBRE ODLUKE U NOVOJ ŠKOLSKOJ GODINI

Počela je škola i iz tjedna u tjedan imat ćete mnogo obveza. Iz dana u dan bit će više gradiva za učenje. Mnogi od vas ne uspijevaju rasporediti svoje vrijeme kako bi uspjeli redovito pisati domaće zadaće i učiti gradivo, pa se nagomila mnogo neriješenih zadataka i nenaučena gradiva. Evo nekoliko savjeta koji bi mogli pomoći u tome da pratite tempo. Ako poslušate naše savjete i donesete odluku da ćete ih se držati, vjerujem da će vam u imeniku biti samo najbolje ocjene.

- ▶ Učite uvijek redovito, na vrijeme, svaki dan. Nemojte ostaviti gradivo za dan prije testa jer će vam se sve izmiješati.
- ▶ Kad dobijete domaću zadaću, isti je dan napravite. Bit će vam lakše jer se još sjećate gradiva sa školskog sata, a uz pisanje zadaće ponavljate gradivo i tako učvršćujete svoje znanje.
- ▶ Kad ste na satu, pokušajte pažljivo pratiti učitelja ili učiteljicu kad vam objašnjava. Slobodno pitajte ako vam je nešto nerazumljivo i zamolite da ponovno objasni jer ćete tako lakše usvojiti novo gradivo.

- ▶ Kod kuće pokušajte učiti s razumijevanjem, a ne „bubanjem“. Tako će vam gradivo biti zanimljivije i lakše ćete zapamtiti.
- ▶ Za učenje je vrijedno napraviti skicu. Tako ćete lakše razumjeti sadržaj, a ključne riječi iz skice podsjetit će vas na njega.
- ▶ Ako imate lekturu, već na početku školske godine počnite čitati. Vrijeme obično brzo prolazi, pa je moguće da nećete biti spremni kad dođe red za zadanu lekturu ako niste redoviti.

Počela je

OVO LJETO NISMO IŠLI NA UMJESTO TOGA, KUPOVALI SMO

 I ŠKOLSKI PRIBOR, A VIKENDIMA SE NA JARUNU.

MAMA KAŽE DA JE TO ZAGREBAČKO MORE. NIJE LOŠE, SAMO NIJE

SLANO. – JURICA, SAD SI VELIKI ! – REKLA MI JE I

KUPILA . – PRAVI MOMČIĆ! – DOBACIO JE DOK MI

JE KUPOVAO NOVE . SVI SU SE PROMIJENILI I NEKAKO SE

DRUGAČIJE PONAŠAJU PREMA MENI. JE VEČINU

PRESELILA U SOBU MLAĐEG BRATA. KRAJ POSTAVILA JE

 S PLAVOM . MALO SAM SE POČEO BOJATI ŠKOLE.

SA STRAHOM SAM KRENUO PRVI DAN. NO ODUŠEVILA ME

 , A TEK PRIJATELJI KOJE SAM UPOZNAO! NO NAJVIŠE MI SE

SVIDJELA GRETA. SJELA JE ODMAH PORED MENE I PONUDILA

ME . VOLI I NAPUCAVA BOLJE NEGO JA. ČAK

STANUJE BLIZU MENE PA MOŽEMO ZAJEDNO U SVIĐA MI

SE BITI VELIK I BAŠ JE FORA IĆI U ŠKOLU!

Tamara Vrbanović

Mozgalice za početak školske godine

Zagonetke služe za razvijanje logičkog razmišljanja, pa zato riješite naše zagonetke kako biste mozak ponovno stavili u višu brzinu na početku školske godine!

1. Ako je imaš, želiš je dijeliti. Ako je podijeliš, više je nemaš. Što je to?
2. Prepuna sam rupa, a ipak zadržavam vodu u sebi. Što sam?
3. Ne vidiš me, ali sam jak. Kad prođem, dižem sve u zrak. Što sam?
4. Imam igle, ali ne znam šiti. Tko će mene pogoditi?
5. Letim, a nemam krila. Plačem, a nemam očiju. Što sam?

(Rješenja ćete dobiti premetanjem slova u riječima:

1. atjan, 2. važspu, 3. jevatr, 4. žje, 5. lobka)

ZNATE LI...

... da prema istraživanjima danas u svijetu 258 milijuna djece i mladih još uvijek ne pohađa školu?

.... da 617 milijuna djece i adolescenata ne zna čitati i baviti se osnovnom matematikom?

... da manje od 40 % djevojčica u subsaharskoj Africi završi nižu srednju školu?

Pomurski učenici u Međunarodnom filmskom kampu u Ivanovcu

U sklopu suradnje Foto-kino kluba Ivanovec i Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ iz Serdahela učenici osnovnih škola iz Kerestura i Serdahela od 2. do 6. rujna sudjelovali su u Međunarodnom filmskom kampu u Ivanovcu. Suradnja dviju organizacija traje već više od deset godina, a tijekom toga razdoblja organizirani su kampovi s objiju strana granice. U ovogodišnjem kampu učenici su se upoznali s digitalnim fotografiranjem, pisanjem scenarija i snimanjem igranog filma uz stručnu pomoć predsjednika foto-kino kluba Radovana Petkovića i članova – studenata Žive Žigmond i Stjepana Petkovića.

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ od samog utemeljenja organizira međunarodne kampove za razne naraštaje s raznim temama. Bilo je hrvatskih jezičnih i tamburaških kampova, kampova javnog života, a od 2013. godine počela je s organiziranjem filmskog kampa u kojem su stručnu pomoć nudili članovi Foto-kino kluba Ivanovec. Filmski kampovi održavali su se podjednako u Pomurju i Međimurju, organizirani su zajednički izleti, snimljeni su igrani i dokumentarni filmovi uz koje su pomurska djeca

Djeca iz Kerestura uključuju se u pisanje scenarija

U Centru znanja u Čakovcu

vježbala pisanje scenarija na hrvatskom jeziku, učila tekstove za glumu te glumila na hrvatskom jeziku. Nekadašnji sudionici već su odrasli, mnogi od njih već su diplomirali i rade u gradovima, no uvijek ima novih naraštaja koje zanima fotografiranje i snimanje. Prošle godine uz potporu Hrvatske samouprave Zalske županije filmaši su se priključili tamburašima u Rijeci te je snimljen film o samom kampu, a ove godine kamp je smješten u Ivanovec. U mjesnom društvenom domu održane su radionice pisanja scenarija, upoznavanje s fotoaparatom, načinom snimanja, montiranjem snimljenog materijala. Uz učenike iz Osnovne škole Ivanovec sudjelovali su i učenici Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura, koje su otpratili ravnateljica Beata Herman i učiteljica Henrieta Novak, te učenici Osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela u pratnji učiteljice Zorice Prosenjak Matola i novoizabrane zastupnice serdahelske hrvatske samouprave Timee Reicher Székely. Dio sudionika posjetio je i Centar znanja u Čakovcu, gdje je predsjednik

Zajednice tehničke kulture Međimurske županije Dejan Drabić predstavio čime se bave na radionicama, a ravnatelj Razvojno-edukacijskog centra za metalnu industriju – Metalna jezgra Čakovec dr. sc. Mario Šercer pokazao je najmoderniju tehnologiju 3D printanja. Razgovaralo se i o mogućnostima daljnje suradnje na obrazovnom polju. Ravnateljica keresturske škole upoznala se s ravnateljicom ivanovečke osnovne škole Ksenijom Korent i izrazila želju za suradnjom kako bi keresturski učenici imali još više prijatelja vršnjaka s kojima bi mogli razgovarati na hrvatskom jeziku. Ravnateljica je pozvala učenike i nastavnike ivanovečke ustanove da sudjeluju na natječaju Dana Nikole Zrinskog, odnosno da sudjeluju i na priredbi. Budući da su se djeca iz Pomurja posebno zanimala za snimanje, sljedeća će radionica biti u Serdahelu tijekom jesenskog odmora.

„Digitalni svijet u životima mladih generacija potpuno se udomaćio. Kako bi se njime pametno služili, potrebno ih je usmjeriti na njegove vrijednosti i uputiti na načine na koje se njime treba služiti. Na našoj radionici upoznaju se s tim, a ujedno i ovjekovječe određene trenutke života, razvijaju sposobnost zapažanja svijeta s različitog gledišta, eksperimentiraju, a ujedno se i druže uz učenje“, rekao je predsjednik kluba Radovan Petković te dodao kako se vesele višegodišnjoj suradnji tijekom koje su se upoznali s kulturom pomurskih Hrvata, koja je gotovo identična međimurskoj. To ukazuje na zajedničke korijene žitelja. Nada se da će se suradnja sa serdahelskom hrvatskom samoupravom nastaviti, a isto tako raduje se proširivanju suradnje s pomurskim školama.

Beta

Poziv na Utrku Zrinski (Kerestur)

Udruga Zrinskih kadeta i Osnovna škola „Nikola Zrinski“ u subotu 28. rujna 2024. organiziraju uobičajenu Utrku Zrinski u Keresturu. Na utрку se mogu prijaviti trkači od šest godina pa nadalje. Utrka će krenuti od osnovne škole (Murakeresztúr, Kossuth út 16) u 10 sati, a može se natjecati u polumaratonu, četvrtmaratonu, u osmini i šesnaestini maratona. Prijaviti se može i unaprijed, a i na licu mjesta. Oni koji si mogu priuštiti mogu platiti kotizaciju od 2000 forinti. Oni koji se žele prethodno prijaviti mogu to učiniti slanjem poruke na e-adresu horvatedesanya@gmail.com. Proglašenje rezultata bit će u 12:30. Najbolji će biti nagrađeni medaljom i priznanjem. Natjecateljima će se na raznim postajama dijeliti piće, a nakon natjecanja svi će biti pozvani na masni kruh i čaj.

Obiteljske priče iz Pečuha, Mohača...

Filmska ekipa Hrvatske radiotelevizije u produkciji samostalnog Odjela za Hrvate izvan Republike Hrvatske početkom lipnja posjetila je mađarski grad Pečuh kako bi snimila dokumentarni film o obiteljima autohtonih Hrvata koji ondje žive. Filmska ekipa – redateljica i scenaristica Marijana Podgorelec, snimatelj Damjan Petrović, tonski snimatelj Boris Harnić, majstor rasvjete Ivan Polančec i producentica Mirela Vučko – provela je nezaboravan tjedan na terenu u Pečuhu, Udvaru i Mohaču. Pri izboru sugovornika i tema redateljica i scenaristica Marijana Podgorelec usko je surađivala s novinarkom i publicistkinjom Brankom Pavić Blažetin, koja je stupila u prve kontakte sa svim sudionicima filma i priča koje su nastale.

Uz snimanje dokumentarnog filma *Obiteljske priče iz Pečuha* ekipa Odjela za Hrvate izvan Republike Hrvatske snimala je i nekoliko reportaža za emisiju HTV-a *Globalna Hrvatska*. Jedna je već emitirana o Mohaču, a druga je o poduzetničkoj obitelji Lisacz i obiteljskoj tvrtki Auto City. Glavna je protagonistica reportaže Marta Barić Rónai, predsjednica Hrvatske samouprave Udvara kod Pečuha. Predstavljeni su Hrvati iz Udvara te njihov vjerski i kulturni život. Emisija o Mohaču priča je kroz koju nas vodi Zoltán Horváth, poznati vinar iz mohačkog kraja. Počeo je proizvoditi vino prije 25 godina. Rođen je u obitelji hrvatske nacionalnosti, pa brižno njeguje tradiciju svojih predaka. Planina – kako Mohačani zovu vinograd – inspirirala je Zoltána da se usmjeri prema enologiji i proizvodnji vina. Uz čašicu vina i pladanj s kulenom ide i tambura, a nju Zoltán od srednje škole ne ispušta iz ruku.

U Pečuhu

U Udvaru

Za mnoge potomke hrvatskih doseljenika veza s Hrvatskom nije samo geografska nego i krvna, veza s njihovim precima koji su prije mnogo godina krenuli u potragu za boljim životom. Umirovljena prevoditeljica i profesorica hrvatskog jezika te Zoltánova tetka Janja Horváth s ponosom ističe svoj hrvatski identitet. Iako su se udaljili od rodne grude, svoje korijene nikad nisu zaboravili. Uz tradicionalnu pjesmu i ples Hrvati u Mohaču održavaju živom vatru svoje baštine prenoseći je s ponosom na buduće naraštaje.

U dokumentarnom filmu *Obiteljske priče iz Pečuha* kamera je zabilježila priče triju obitelji iz okolice Pečuha koje pomno čuvaju svoj hrvatski identitet. Među njima su Stevica Emberović, nekadašnji plesač u KUD-u „Tanac“ koji vodi obiteljsko imanje i bavi se uzgojem međimurskih konja te poljoprivredom, Marija Bošnjak, bivša ravnateljica hrvatskog vrtića u Pečuhu, danas umirovljenica koja vodi Ženski pjevački

U Mohaču

zbor „August Šenoa“ te Zoltán Horváth, poznati vinar i tamburaš.

Cilj je ovoga projekta očuvanje kulturne baštine i identiteta hrvatske manjine u Mađarskoj. Redateljica i scenaristica Marijana Podgorelec zahvaljuje Branki Pavić Blažetin na sugeriranim pričama, na pomoći i suradnji pri nastajanju filma te pronalasku obitelji koje nekoliko stoljeća njeguju hrvatske običaje i jezik u Mađarskoj. Film će biti prikazan u jesen ove godine.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Marijana P.

III. NARODNOSNI SAJAM U MOHAČU

Pod nazivom „Susret okusa, mirisa, kultura“ 31. kolovoza u podunavskom gradiću priređen je III. Narodnosni sajam. Cjelodnevna priredba u suorganizaciji gradske i narodnosnih samouprava Mohača održana je na Széchenyijevu trgu uz brojne dvodnevne popratne sadržaje. Narodnosne samouprave i civilne udruge grada treći put široj javnosti predstavile su bogatu kulturnu baštinu i gastronomske posebnosti u okviru zajedničke priredbe. Mjesto nekadašnjih sajмова na središnjem gradskom trgu poslužilo je kao pozornica za predstavljanje narodnih nošnji, zanata i običaja. Uz bogatu i raznoliku gastronomiju program je obogatio folklor na pozornici i ulične zabave od ranih večernjih sati. Program je započeo misnim slavljem u zavjetnoj crkvi. Održane su narodnosne radionice, izložbe i sajam. Nakon svečanog otvorenja krenula je narodnosna kavalkada na pozornici. Potom ulična plesna zabava za mađarsku, hrvatsku, romsku, srpsku i njemačku narodnost, svaka po 45 minuta. Na uličnoj zabavi sudjelovao je i orkestar šokačkih Hrvata „Glasovi“. U gastronomskoj ponudi bio je šokački grah,

Na svetoj misi

romski paprikaš od pijetla, srpski ovčji paprikaš, bavorska kobasica, „kürtőskalács“ i drugi specijaliteti. Tijekom dana mogla se pogledati izložba u Domu buša i Muzeju „Dorottya Kanizsai“, a na glavnom trgu razne igraonice i obrtničke radionice. Na Széchenyijevu trgu mogla se pogledati putujuća izložba „1100 godina u Europi

– 20 godina u Europskoj uniji“. Priredbu je 30. kolovoza u Teatru Kossuth otvorila predstava „Carmen“ Pečuškog baleta, a 1. rujna zatvorila Gogoljeva „Ženidba“ u koprodukciji Mađarskog nacionalnog kazališta i Mađarskog dramskog kazališta Zakarpatске županije.

S. B.

DEVINSKO NOVO SELO – U Devinskom Novom Selu u Slovačkoj u organizaciji Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj (HKSS) održan je dvodnevni 35. Hrvatski festival kulture, najveći hrvatski kulturni festival u Slovačkoj. Došli su Hrvati iz Hrvatske, Češke, Mađarske, Austrije, mađarskog i austrijskog dijela Gradišća, iz Međimurja i Pečuha. Kulinarstvo, gastronomija, folklor, ples, pjesma i glazba okupili su slovačke Hrvate iz četiriju sela oko Bratislave (Devinsko Novo Selo, Čunovo, Jandrof i

Hrvatski Grob) uz njihove goste. Kulturni program nakon najave fanfarama započeo je pozdravnom pjesmom festivala koju je izveo Tamburaški sastav „Misija“ iz Pečuha sa solistom Markom Križanovićem. Pjesma je napisana baš za ovu prigodu i oduševila je sve nazočne. Nastupio je i HKD „Gradišće“ iz Petrova Sela s koreografijom bunjevačkih plesova i koreografijom bošnjačkih plesova. Tamburaški sastav „Misija“ drugoga je dana festivala svirao i na tamburaškoj misi.

MARTINCI – Nakon Sedovenice druga se martinačka bučura slavi na Svetog Stjepana Kralja. A bučure nema bez nogometa! Tako je to bilo i ove godine, kad se u Cretiću okupilo dosta gledatelja, a utakmicu su odigrale nogometne ekipe iz Nove Šarovke i Veterani iz Martinaca. Početni je udarac na utakmici izveo nekadašnji igrač László Rozmer, a utakmica je završila s 4 : 4. Kao i utakmica, tako je i rezultat postao prijateljski... Tomu je pridonio i sudac Ljubomir Laić. Potom je uslijedilo „treće poluvrijeme“ koje je trajalo duboko u noć. Za njega je prijatelj kluba Veterana – Martinci Stjepan Kupres pripremio večeru te ga sponzorirao.

Vvelin

